



SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT
SIRIKT 2008



Osveščanje o varni rabi interneta ali NNNP (samoobramba in družbena samozaščita)

Tomi Dolenc

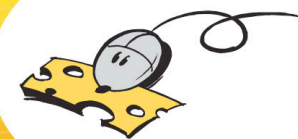
Arnes

tomi.dolenc@arnes.si

Sirikt 2008, 16.4. Kranjska Gora



Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije
in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Le izobražen uporabnik je varen uporabnik

- Pomen osveščanja
- Aktivnosti in izkušnje
- Realnost navideznega
- Spletni ekshibicionizem in naivnost
- Stalno se učimo





Cestni promet je zelo nevaren

- Želimo zavarovati udeleženca v prometu
- Temu namenu služijo:
 - Zakoni
 - Semaforji
 - Policija
 - Varnostni pasovi
 - Kresničke
- ... pešec pa gre ponoči izven prehoda pod avto

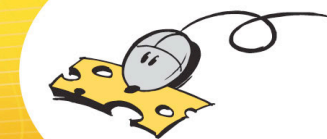




Uporabnik najšibkejši člen!

- Osveščanje ključno pri varovanju
 - Komplementarno poznavanju tehničnih možnosti
- Ob pravilni uporabi zaščitnih ukrepov (navodila!) se nevarnost precej zmanjša
- Večja verjetnost, da si bomo škodo povzročili sami!





Kdo izobražuje

- Vsi, ki vpeljujemo novo tehnologijo
- Napredni uporabniki, izobraževalci
- (Mediji)
- (Država)

- Nacionalna izobraževalna in raziskovalna omrežja (Arnes)
 - izobraževanja (učiteljev), SI-CERT, delavnice





Evropski akcijski načrt Varnejši internet

- Zaščita otrok in mladostnikov
- Osveščanje prepoznano kot ključno
- Arnes sodeluje od 1999
- Od 2005 **SAFE-SI** – točka osveščanja o varni rabi interneta v Sloveniji.





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT **SIRIKT 2008**



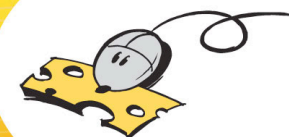
Projekt **SAFE-SI**



- Koordinator: Fakulteta za družbene vede
- Partner: ARNES
- Široko sodelovanje: ministrstva, vladne in nevladne organizacije, ponudniki interneta, podjetja, mediji..



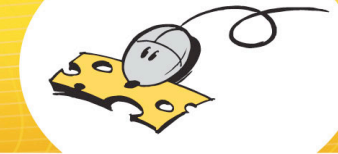
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Aktivnosti SAFE-SI

- Informiranje
 - www.safe.si
 - Brošure, plakati, videospoti...
- Okrogle mize
- Izobraževanja učiteljev
- Regijska predavanja za starše
 - Organizatorji so šole
 - Pridejo tisti, ki jih zanima





Izkušnje na terenu

- Želimo zaščititi otroke, a izobraževanja so najprej potrebni odrasli
- Zelo širok kompleks nepoznavanja, strah (pri odraslih)
- Distanca do nerazumljenega
- Velika želja po (čarobnih) nasvetih





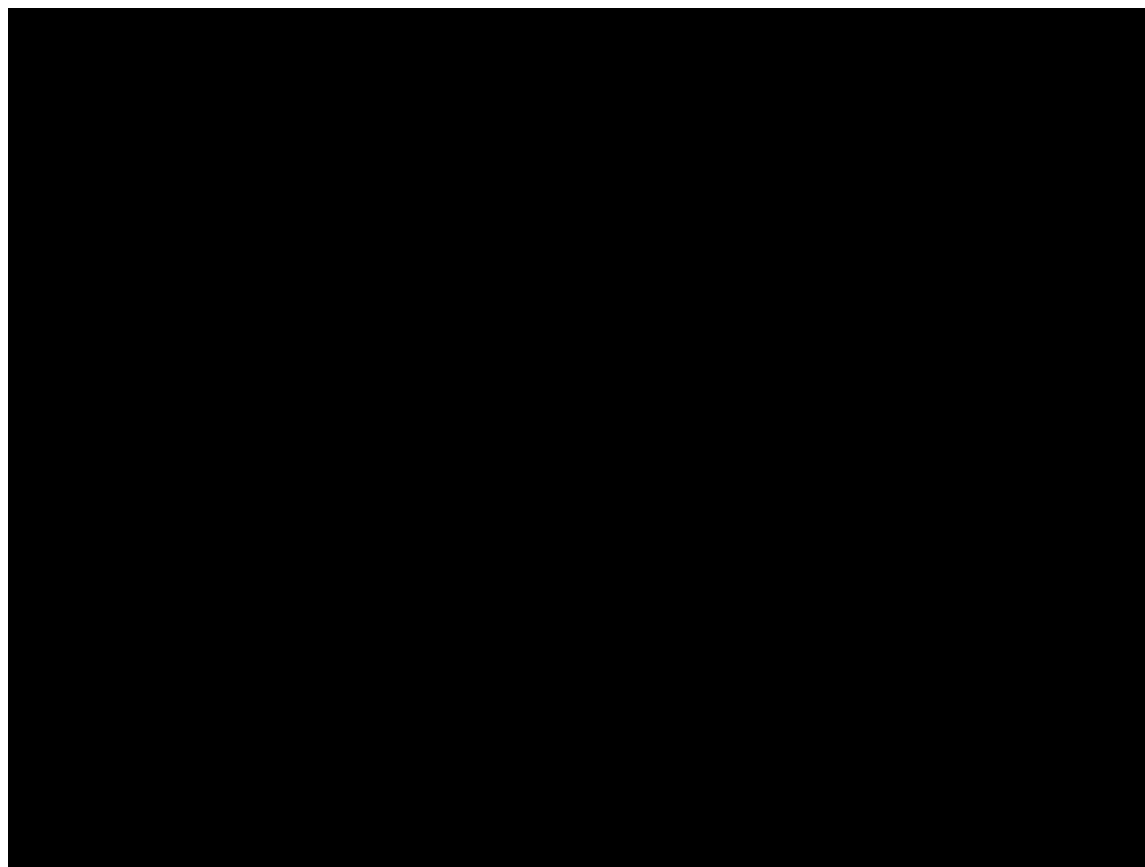
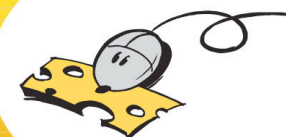
Izpostavljeni problemi

- Virusi, vdori
- Spam (neželena pošta vseh vrst)
- Avtorske pravice
- Zasebnost, varovanje osebnih podatkov
- Neželene vsebine
- Neželeni stiki, nadlegovanje
- Zasvojenost





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT **SIRIKT 2008**



Zasvojenost?



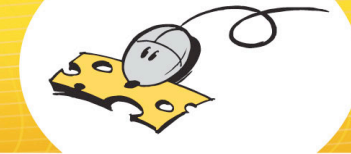
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Zasvojenost z e-komuniciranjem

- Udobje
- Večji domet (množica ePrijateljev)
- Navidezna anonimnost
- Navidezna varnost

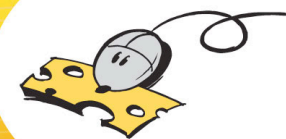




Je internet nevaren ali škodljiv?

- Internet je **medij, orodje**, ki spreminja delovanje družbe
- Ne gre za nikakršen “virtualni” svet
 - Lahko vas napadejo, okradejo, nadlegujejo, ogoljufajo
- **Internet ni nevaren.... Ljudje s(m)o.**





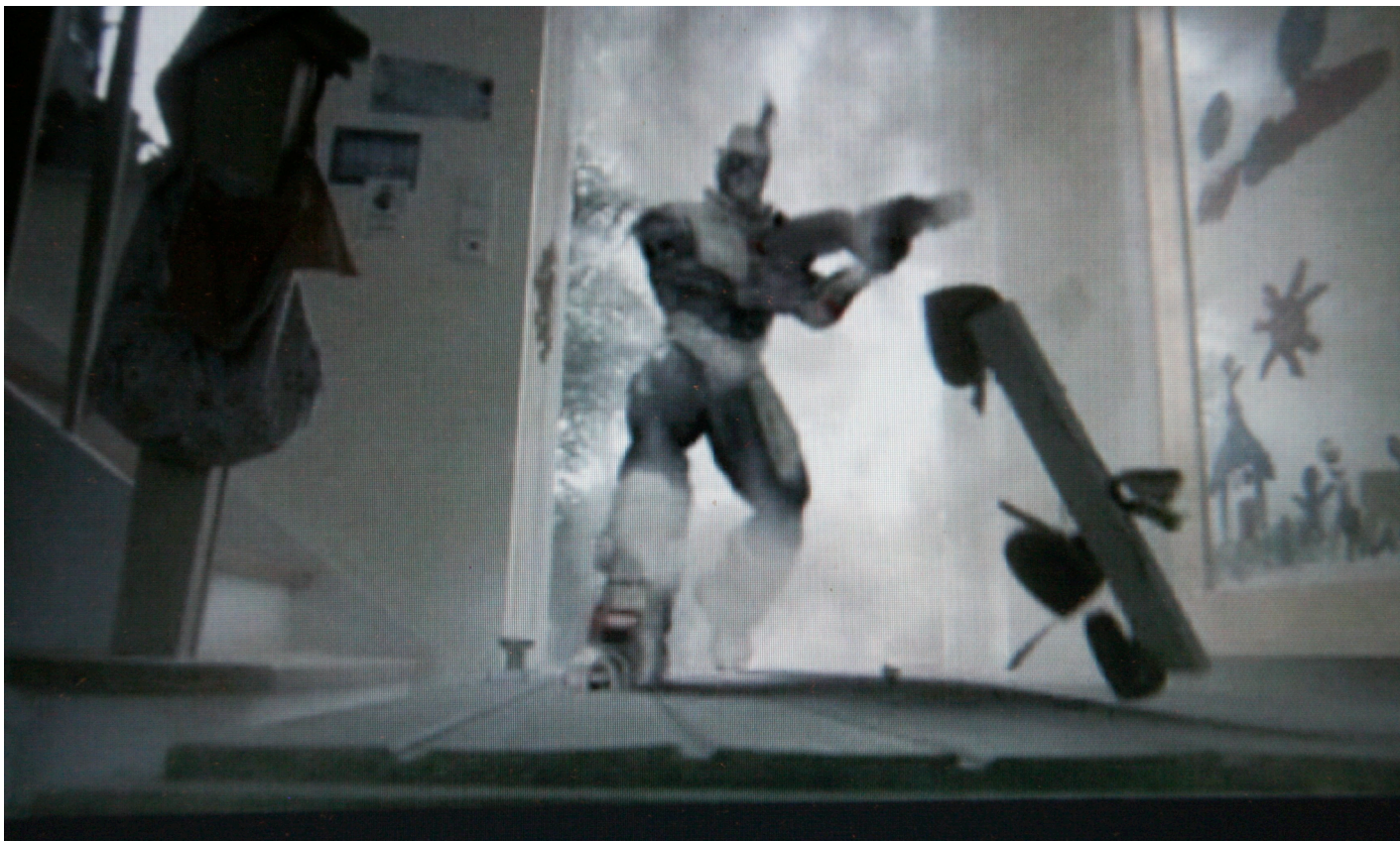
Svet v otroški sobi

- Kako naj mati zaščiti Petra?





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT **SIRIKT 2008**



Kje je torej Peter?



Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

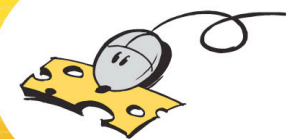


Peter je zunaj

- ... čeprav je v svoji sobi
- Ko “gremo ven”, se ravnamo po naučenih pravilih
- Veljajo enaka pravila ravnanja kot v katerikoli človeški družbi
 - Vrednotenje zasebnosti, anonimnosti in zaupanja
 - Na internetu jih jemljemo nekako zlahka
 - ... kot da gre za navidezni svet 😊



Evropski
Socialni
Sklad



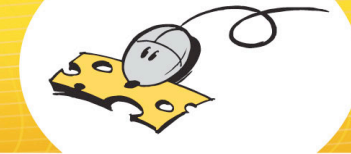
Spletni ekshibicionizem

- Vrednost osebnih podatkov
 - Dopustitev vdora v zasebnost
 - Paranoja ali praktični vidik?
 - Usmerjeno oglaševanje
 - Kraja in zloraba identitete





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008



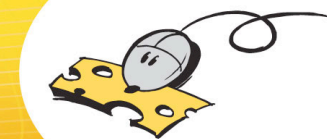
Hi!,

I am sorry I didn't inform you about my traveling to Africa for a program called Empowering Youth to Fight Racism, HIV/AIDS, Poverty and Lack of Education, the program is taking place in three major countries in Africa which are Ghana , South Africa and Nigeria.

It as been a very sad and bad moment for me, the present condition that I found myself is very hard for me to explain. **I am really stranded in Nigeria because I forgot my little bag in the Taxi where my money, passport, documents and other valuable things were kept on my way to the Hotel am staying, I am facing a hard time here because I have no money on me.** I am now owning a hotel bill of \$1,000 and they wanted me to pay the bill soon else they will have to seize my bag and hand me over to the Hotel Management.



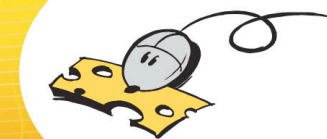
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Potrebni 2 naivni žrtvi

- Ukradena identiteta
 - Žrtev zaupa nepreverjenemu sporočilu
 - Ne pripisuje pomena kraji gesla
- Nasedanje pismu
 - Zaupa ukradeni identiteti

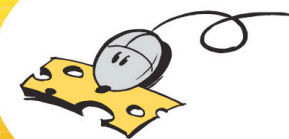




“Družabni virusi”

- Bolj perspektivni od čistih “računalniških”
- Phishing, “nigerijske prevare”...
- Verižna pisma (sodelujemo, škodimo znancem)
- Razmeroma nizek nivo zavedanja
- Velik del prevar razmeroma primitiven, a še vedno delujejo!





Nigerijska prevara (“419 Scam”)

From: Dr Koffi Nene

Dear Friend, I am one of the Personal Assistance to the late President Gnassingbé Eyadéma- of Togo. I will not like to waste your time.

I am looking for someone to be my friend that I can trust to handle some part of the money the President wanted to go and deposit in Switzerland three weeks before he died.

I am Presently in Ivory coast Because i cannot go back to my country for now . As soon as you get intouch with me i will tell you all the modalities that is invovled in this project.

I am waiting for your quick reply. I will explain in details after your response in the next mail.





Stara zgodba...

- Goljuf zahteva manjšo vsoto denarja
- Postopoma zahteve naraščajo
- Konča se z izsiljevanjem, celo umori
- Milijoni dolarjev izgub





Variacije

- Bajno premožni, umirajo za raznimi oblikami raka
- ... njihove vdove
- Zapuščajo nam milijone v upanju, da jih bomo porabili za dober namen
- Žrtve iraške vojne, cunamija, ...





Zakaj nasedemo?

“In Nigeria, we were always amazed that anyone can be stupid enough to respond to such an offer”

Ngozi Okonjo Iwearinga, nigerijski finančni minister





“I Brought You A Good News”: An Analysis of Nigerian 419 Letters

Marylin A. Dyrud, Oregon Institute of Technology

- “I have the privilege to request your assistance. . .” (October 16, 2004).
- “. . . I was divinely inspired to contact you” (March 26, 2005).
- “I am contacting you in anticipation of a cordial business relationship” (February 11, 2005).
- “I humbly wish to seek your assistance in a matter that is very important and needs utmost trust and confidence” (March 16, 2005).





Poskusili smo čokolado, s katero lahko shujšate!

Ana C.:

REZULTAT:

„Brez diete sem shujšala 16 kilogramov in to ravno s ČOKOLADO!“

Na prvi fotografiji lahko vidite našo sodelavko Ano preden je začela jemati ChocoSlim... In na desni fotografiji jo vidite samo 21 dni kasneje. Kakšna razlika! Rezultat je osupljiv!

V nadaljevanju preberite celotno reportažo ...

Vsi – posebno bralci naše revije – že dalj časa govorijo samo o enem: ChocoSlim, nova shujševalna čokolada!

Zamisel o hujšanju samo z uživanjem čokolade – brez diete – enostavno spodbuja radovednost vsakogar...

Ali je to še ena izmišljotina polna obljub, ki ne bodo izpolnjene, ali pa gre tokrat dejansko za revolucionarno odkritje?

Da bi to izvedeli, smo novi izdelek preizkusili. Predstavljamo vam presenetljive celovite rezultate naše ankete...

Uvod

Našo sodelavko Ano C. smo prosili, da naroči zadostno količino čokolade ChocoSlim, da bo shujšala 20 kilogramov. Ana je bila ravno prava oseba, ker je po rojstvu hčerke želela shujšati okoli petnajst kilogramov.

Ana se ni nikoli ukvarjala s športom in prosili smo jo, da v teku našega preizkusa ne izvaja diete... 5 dni po naročilu je po pošti prejela

To je bilo veliko presenečenje za celo ekipo. Toda preizkus se je šele začel ...

Drugi dan je Ana nadaljevala s popolnoma normalno prehrano. Jedla je vse, celo velik kos pice za kosilo in ni se ukvarjala z nikakršnim športom. Pojedla je 4 kocke ChocoSlima in spila 2 velika kozarca vode.

3. dan: 2 kilograma manj!

Zjutraj se je Ana ponovno stehtala in ugotovila, da je izgubila še 1 kilogram. In to pot celo malo več kot kilogram. Tako je samo v 2 dneh shujšala za več kot 2 kilograma.

Bili smo osupli. Še dve sodelavki sta se takoj odločili za sodelovanje pri preizkusu na enak način kot Ana, ki je, presenečena nad temi rezultati, še naprej vestno jedla svojo shujševalno čokolado...

21 dni kasneje ... 18 kilogramov manj!

Po 21 dneh je Ana izgubila 18 kilogramov, torej še več kot je mis-



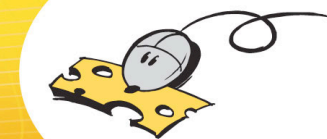
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Kaj je drugače?

- Internet je prinesel novo kvaliteto komunikacije
- Neizmerno je povečal **kvantiteto**
- To presega našo izkušnjo





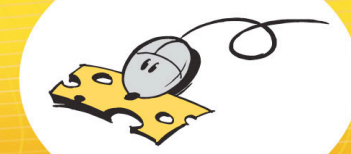
Kako prepoznamo prevaro?

- Enako kot v “realnem” življenju:
 - Nekaj “ne štima”
 - Je zgodba verjetna?
 - Ponavljajoči vzorci, nenavaden jezik, vsiljivost
 - Preveč dobro, da bi bilo res (motiv?)
 - Zakaj ravno jaz?
 - Nепreveren vir (neznanec)





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008



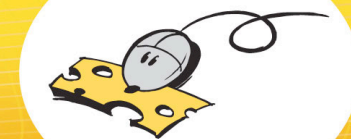
I need this **help** from you urgently to **help me back home**, I need you to **help** me with the hotel bill and i will also **need \$1,500 to feed** and **help myself back home so please can you help** me with a sum of \$2,500 to sort out my **problems here?** I need this **help** so much and on time because i am in a terrible and tight situation here, **I don't even have money to feed myself** for a day which means i had been starving so please understand how urgent i needed your **help**.

I am sending you this e-mail from the city lagos and I only have 30 min, I will appreciate what so ever you can afford to send me for now and I promise to pay back your **money** as soon as i return home, **you need to transfer the money through Western Union** , please **email me back so that i can email you** one of the Hotel Management name that you will send the western union to. Thanks

Regard
<podpis>



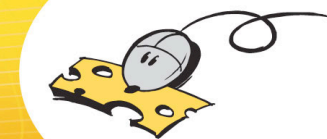
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije
in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



Osveščanje je proces

- Pametnejši pomaga(mo)
- Preprosta načela:
 - Zakleni vrata (**namesti ustrezno zaščito**)
 - Ne delaj neumnosti (**kot jih ne bi v realnem svetu**)
 - Enako nauči svoje otroke





Kje in kako širiti zavedanje

- Na delovnem mestu, v šoli, povsod...
- Učitelji so izpostavljeni
 - Vpliv na učence in starše
- Normalen del učnega procesa
 - Vrednotenje informacij
 - Preverjanje virov

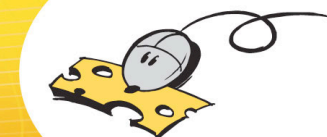




Perspektiva

- Nova komunikacija se počasi integrira
- Prva generacija staršev, ki je odraščala z internetom
- “Internetne” nevarnosti bodo pač del sveta, na katerega se moramo pripraviti
- Izkoristimo pozornost, ki jo uživa internet





Predlagam:

- Vključiti v izobraževanje:
 - Študij najpogostejših nevarnosti
 - Izbor preverjenih informacij z razlago
 - Polnjenje Wikipedije?
- Vaje v šoli, kako prepoznati prevare
- ...
- Delavnica?





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008



Classroom Exercises

Nigerian scam letters present a number of possibilities for classroom exploration, limited only by the individual instructor's imagination and the amount of time available.

In-Class Exercises

Small group discussions are effective for having the class analyze a number of issues in a limited time. Divide the class into groups of three or four and give each group a different, but representative, letter. Depending on the goals for the exercise, groups could analyze their letters for any one of the following:

- Persuasive strategies: How does the writer appeal to the audience? What specific techniques are used? How effective are they?
- Audience: Who is the letter appealing to? What are audience traits? Are the typical salutations of "Dear Sir" or "Dear Sir/Madam" effective?
- Language usage: Is the polite 19th-century language charming? Annoying? How effective is the extreme deference? How do ESL attributes affect the message?
- Subject lines: How effective are all cap subject lines such as "URGENT," "REPLY ASAP," or the less conventional "Beloved in Christ," "Fulfill my last wish, please," "You are the only one," or "Cry for help"?





SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT **SIRIKT 2008**



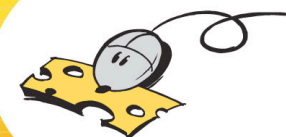
Sem Desa Muck in sem zasvojena z računalnikom



Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.



SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT
SIRIKT 2008



- <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/07ABC05.pdf>



Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.